

Katowice, 21 września 2020 r.

Stanowisko Izby Gospodarczej Sprzedawców Polskiego Węgla w ramach wstępnych konsultacji publicznych Komisji Europejskiej dotyczącej rewizji dyrektywy Energy Taxation Directive (ETD) 2003/96/WE

1. Koncepcja Green Deal

Izba Gospodarcza Sprzedawców Polskiego Węgla pragnie wyrazić niniejszym pismem swoją opinię w ramach zainicjowanych przez Komisję Europejską konsultacji publicznych na temat rewizji Dyrektywy Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (ETD).

W ramach przyjętego Green Deal, Komisja Europejska stawia sobie jako główny cel polityki gospodarczej na nadchodzące lata, dojście do całkowitej neutralności klimatycznej do 2050 roku. Zgodnie z założeniami planu, Państwa Członkowskie są zobowiązane do przyjęcia wspólnotowej polityki klimatycznej oraz zaprojektowania wewnętrznej strategii, która pozwoli znacząco ograniczyć wykorzystanie konwencjonalnych źródeł energii, powodujących wysokie emisje gazów cieplarnianych. Jako główne źródło energii, które pozwoli już od 2050 r. zachować całkowitą neutralność klimatyczną wskazuje się alternatywne paliwa m.in. gaz ziemny, prąd elektryczny, energię fotowoltaiczną.

Wśród czynników, które mają hamujący wpływ na transformację energetyczną w Unii Europejskiej, wskazuje się na duże rozbieżności legislacyjne pomiędzy Państwami Członkowskimi oraz przestarzałe przepisy unijne, które nie regulują już dobrze obecnego stanu techniki. Wskazuje się, że szczególną uwagę należy zwrócić na kwestię opodatkowania wyrobów energetycznych w Unii oraz poszczególnych Państwach Członkowskich, gdyż właśnie to aspekt finansowy determinuje, dlaczego obecnie alternatywne źródła energii nie są atrakcyjniejszą formą od konwencjonalnych paliw.

Jako Izba Gospodarcza Sprzedawców Polskiego Węgla po zapoznaniu się z założeniami nowelizacji dyrektywy 2003/96/WE oraz propozycjami wdrożenia nowych rozwiązań w Państwach Członkowskich zmierzających do zachowania neutralności klimatycznej do 2050 r., pragniemy przedstawić nasze obawy dotyczące niesprawiedliwego traktowania Państw Członkowskich i ich obywateli przy transformacji energetycznej oraz zachwiania równowagi konkurencji na wspólnotowym rynku, przez prawną dyskryminację określonych grup przedsiębiorców.

2. Zagrożenia dla przemysłu i gospodarki

Polska gospodarka wykorzystuje węgiel jako główne paliwo grzewcze, mające zastosowanie przy wytwarzaniu wielu surowców – jednym z kluczowych aspektów jest produkcja prądu. Obecnie i w perspektywie najbliższych kilkudziesięciu lat, polski przemysł, nie jest w stanie zrezygnować z wykorzystania węgla jako paliwa, gdyż nie posiadamy odpowiedniej infrastruktury, która pozwoliłaby zagregować oraz wytwarzać taką samą ilość energii oraz surowców, jaką jesteśmy w stanie wytwarzać przy użyciu węgla. Jednocześnie wiele gospodarstw domowych nie posiada również infrastruktury pozwalającej na przyjmowanie oraz wykorzystanie alternatywnych źródeł energii. Transformacja energetyczna musiałaby odbyć się stopniowo, gdzie zarówno producent jak i odbiorca, będą posiadali przystosowaną architekturę energetyczną.

*Izba Gospodarcza Sprzedawców Polskiego Węgla, KRS 0000445236
40-927 Katowice, ul. Francuska 35, mail: info@polski-wegiel.pl, tel.: 787 726 466*

Jednym z założeń *Green Deal* jest odchodzenie od wykorzystywania wyrobów węglowych, by obniżyć emisję gazów cieplarnianych, towarzyszących reakcji spalania tego paliwa, nakładając na ten wyrób dodatkowe obciążenia, które sprawia, że nie będzie tak atrakcyjny cenowo, jak alternatywne paliwa. Wypatrujemy w tym postulatcie istotne ryzyko dla polskiej gospodarki oraz naruszenie zasad konkurencji, na skutek czego osłabnie pozycja gospodarcza Polski na rynku wspólnotowym.

a) Gospodarstwa domowe

Wiele gospodarstw domowych wciąż korzysta z ogrzewania węglowego, gdyż jest ono znacznie tańsze niż wykorzystanie drewna lub gazu jako paliwa grzewczego. W krajowym porządku prawnym, zakazano sprzedaży miałów z węgla kamiennego od 1 lipca 2020 r., co ograniczyło nabywcom liczbę dostępnych paliw grzewczych i zmusiło do zakupu droższego paliwa. W związku z kryzysem wywołanym pandemią COVID-19, a także wzrastającymi obciążeniami fiskalnymi na nabywane towary, dla wielu użytkowników tego paliwa grzewczego wiązało się to z trudnościami finansowymi przy zakupie droższego paliwa grzewczego. Niemożliwe jest również, by polskie gospodarstwa domowe były w stanie całkowicie zrezygnować z wykorzystania węgla, gdyż to wiąże się z całkowitą modernizacją instalacji grzewczej, która jest bardzo kosztowna – wiele polskich gospodarstw domowych nie stać na takie wydatki. Jednocześnie podniesienie stawki akcyzy na wyroby węglowe oraz nałożenie na te wyroby dodatkowych opłat, będzie skutkowało powiększeniem się ubóstwa energetycznego w Polsce.

Zgodnie z raportem KANTAR 2019 dot. ubóstwa energetycznego w Polsce, 34% gospodarstw domowych wydaje co najmniej 10% swoich dochodów na zakup węgla. Według definicji UE, te gospodarstwa znajdują się w sytuacji ubóstwa energetycznego. Natomiast w sezonie grzewczym 2018/2019 Polacy wykorzystujący węgiel do ogrzewania swoich gospodarstw domowych wydali na jego zakup średnio 2 804 zł – jest to 4% więcej niż w sezonie grzewczym 2017/2018. Wydatki te stanowią przeciętnie ok. 11% dochodów gospodarstw domowych. Ludzie nie są gotowi finansowo na drastyczne zmiany w zakresie paliw grzewczych oraz instalacji grzewczych. Nasza sytuacja ekonomiczna wymaga znacznego rozłożenia w czasie zmian dotyczących polityki energetycznej i programów związanych z neutralnością klimatyczną.

b) Mali i średni przedsiębiorcy

Przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie upraw szklarniowych, meblarstwa itp. zostali już pozbawieni najtańszego na rynku paliwa grzewczego – miałów z węgla kamiennego. Nałożenie na nich dodatkowych podatków lub zwiększenie cen wyrobów węglowych istotnie ograniczy możliwości biznesowe tych przedsiębiorców. Zgodnie z ANALIZĄ WIELKOŚCI I POJEMNOŚCI RYNKU W ZAKRESIE KOTŁÓW 0,5-0,99 MW UŻYWANYCH W MAŁYM I ŚREDNIM BIZNESIE, POD KĄTEM OKREŚLENIA POZIOMU STRAT DLA NIEGO, WYNIKAJĄCYCH Z ZAKAZU WYKORZYSTANIA MIAŁÓW JAKO PALIWA GRZEWczego, przygotowaną przez dr hab. inż. Pawła Bogacza w całej Polsce w tego typu firmach wykorzystywanych jest ok. 24 tys. urządzeń zasilanych węglem.

Niska cena paliwa grzewczego, stanowi jeden z istotnych czynników konkurencyjności polskich przedsiębiorców na rynku. Bez taniego paliwa grzewczego, polscy przedsiębiorcy nie są w stanie konkurować z przedsiębiorcami zagranicznymi. Patrząc z perspektywy przedsiębiorców prowadzących działalność szklarniową, dużym kosztem jest energia. Zatem w momencie, kiedy zwiększymy koszt zużycia wyrobów węglowych, kilkukrotnie zwiększymy koszty produkcji towarów. Oferowane przez tego przedsiębiorcę towary będą droższe i nie będą w stanie konkurować z towarami zagranicznych przedsiębiorców, które będą tańsze. Taka sytuacja oznacza szkodę dla polskiej gospodarki i destabilizację rynku. Mniejsza sprzedaż krajowych produktów od krajowych przedsiębiorców oznacza również mniejsze wpływy budżetowe, przez co Polska niesprawiedliwie poniesie ogromny koszt transformacji energetycznej – znacznie większy niż bogate kraje UE.

3. Proponowane rozwiązania

Jako Izba Gospodarcza Sprzedawców Polskiego Węgla przedstawiamy postulaty, które należy uwzględnić podczas rewizji Energy Taxation Directive, by sprawiedliwie wprowadzić transformację energetyczną w Państwach Członkowskich, jednocześnie nie pogarszając sytuacji państw i jednostek.

a) Zwiększenie różnicy stawki podatkowej między paliwami kopalnianymi a alternatywnymi paliwami, powinno być adekwatne do realnej możliwości transformacji energetycznej w danym czasie

Niewykonalne jest przestawienie całej gospodarki na alternatywne paliwa w ciągu najbliższych

kilkudziesięciu lat. Nie posiadamy odpowiedniej infrastruktury i bez tego nie wykorzystamy potencjału alternatywnych źródeł energii. Bezpieczeństwo energetyczne jest priorytetem każdego kraju, zatem musimy wykorzystywać konwencjonalne paliwa. Obecne na rynku są różne programy pomocowe oraz oferty o dofinansowania do transformacji energetycznej, jednak ich skuteczność może być zauważalna dopiero w długiej perspektywie czasowej. Nie można dokonać rozgraniczenia stawek podatkowych dla paliw kopalnianych i paliw alternatywnych bez uwzględnienia stopnia transformacji energetycznej oraz zakresu programów pomocowych. Jeżeli preferencje podatkowe będą wprowadzane w zależności od rodzaju paliwa, rozróżnienie to powinno być wprowadzane stopniowo. Dzięki temu płynność przedsiębiorstw na rynku zostanie zachowana i nie dojdzie do dyskryminujących sytuacji, w których przedsiębiorstwa oraz nabywcy wykorzystujący paliwa kopalniane, zostaną pozbawieni możliwości konkurencji na rynku.

b) Utrzymanie obecnego katalogu zwolnień z akcyzy

Wiele zwolnień od akcyzy, zarówno fakultatywnych jak i obligatoryjnych, przewidzianych w bieżącym brzmieniu Dyrektywy Energetycznej, zostało przeniesionych do krajowych regulacji. Pozawala to na ochronę gospodarstw domowych oraz wielu wrażliwych sektorów gospodarki przed dodatkowymi obciążeniami fiskalnymi. Z tego względu należy podjąć takie działania aby dotychczasowe preferencje zostały utrzymane. W sytuacji narażenia na tak znaczny stopień ubóstwa energetycznego w obszarze komunalno-bytowym, cele związane z neutralnością klimatyczną należy realizować systemami zachęt i wsparcia a nie presji kosztowej (fiskalnej).

c) Zwolnienie z akcyzy przedsiębiorstw energochłonnych

Koszty energii wciąż są istotnym czynnikiem dla polskich przedsiębiorstw. Często to właśnie niższe ceny energii decydują o konkurencyjności polskich przedsiębiorców na rynku wspólnotowym. Obecnie przedsiębiorstwa energochłonne są zwolnione z podatku akcyzowego w zakresie zużywanych przez nie wyrobów energetycznych. Cena energii elektrycznej stale rośnie, a opłatami obciążeni są użytkownicy końcowi – przedsiębiorcy oraz konsumenci. W przypadku, gdy produkty wykorzystywane przez przedsiębiorstwa energochłonne, będą wiązały się z obowiązkiem zapłaty akcyzy, cena finalnego produktu wzrośnie i mocno odczuje to nabywca. W takiej sytuacji przemysł krajowy może nie być w stanie cenowo dorównać przedsiębiorstwom zagranicznym spoza UE.

d) Korelacja systemu EU ETS oraz regulacji dyrektywy ETD

Istotne jest aby uniknąć sytuacji podwójnego opodatkowania w wyniku niedostosowania treściowo dyrektywy ETD 2003/96/WE oraz systemu EU ETS. Mogą się zdarzyć sytuacje, że podmioty, które podlegają pod system EU ETS, w wyniku zmian legislacyjnych w dyrektywie ETD, będą zobowiązane do płacenia podwójnego podatku. By zapewnić w pełni działający system, który ma podążać do neutralności klimatycznej, należy pozbyć się wszelkich nieścisłości w przepisach wspólnotowych i zagwarantować, że systemowo regulacje nie będą się wykluczać.

e) Obecne opodatkowanie oparte na wielkości powinno zostać zreformowane w taki sposób, aby opracować mechanizmy, które umożliwiłyby powiązanie minimalnych stawek podatkowych z PKB z siłą nabywczą obywateli, w szczególności państw członkowskich UE

Odgórne wskazanie stawek podatkowych dotyczących wielkości wykorzystania danego wyrobu energetycznego zapewnia jednolitość opodatkowania w całej Unii Europejskiej, jednocześnie wprowadzając niesprawiedliwy mechanizm dla państw UE, znajdujących się w gorszej sytuacji gospodarczej niż kraje bogate. Biorąc pod uwagę transformację energetyczną, by uzyskać zakładane efekty, jakim jest neutralność klimatyczna, trzeba zapewnić wszystkim państwom równe tempo dokonywania transformacji, nie obarczając poszczególnych państw dodatkowymi obciążeniami. W przypadku Polski, transformacja energetyczna będzie sprawiedliwa, jeżeli nastąpiłoby powiązanie minimalnych stawek podatkowych wyrobów energetycznych z PKB i z siłą nabywczą obywateli. W ten sposób procent środków własnych przeznaczany na transformację energetyczną będzie jednakowy w Państwach Członkowskich UE i nie zagrazi bezpieczeństwu gospodarczemu kraju. W przypadku ogólnych stawek podatkowych, zależnych od wielkości, siła nabywcza polskiej waluty sprawia, że polska gospodarka musi zainwestować znacznie więcej pieniędzy niż inne kraje UE podczas transformacji energetycznej przy jednoczesnej mniejszej efektywności tej transformacji. Just Transition Fund, na rzecz którego w latach 2021-2027 ma zostać przeznaczone 100 mld euro dla najbardziej dotkniętych transformacją regionów, nie zapewni stabilności gospodarczej przy dokonywanej transformacji. Jego

działanie będzie miało miejsce na poziomie regionalnym, natomiast w przypadku, gdy osłabieniu ulegnie cała gospodarka, kraj członkowski będzie musiał samodzielnie sobie poradzić z tym problemem.

4. Podsumowanie

Jako Izba Sprzedawców Polskiego Węgla zwracamy uwagę na społeczną odpowiedzialność prowadzonej przez nas działalności, a także aktywnie wspieramy działania na rzecz zmniejszenia emisyjności zużywanych paliw kopalnianych. Jednocześnie stajemy w obronie interesu polskich przedsiębiorców i gospodarstw domowych w sytuacji, gdy proponowane regulacje prawne będą działały na ich szkodę.

Popieramy założenia dotyczące *Green Deal*, jednak chcemy by zmiany legislacyjne były wprowadzone z zachowaniem poszanowania sprawiedliwości wśród wszystkich Państw Członkowskich UE i nie prowadziły do pogorszenia sytuacji gospodarczej danego państwa. Uważamy, że uwzględnienie w nowelizacji dyrektywy ETD naszych postulatów, wpłynie pozytywnie na rzecz transformacji energetycznej i zachowa równowagę obciążeń nakładanych planem *Green Deal* między państwami bogatymi, a biedniejszymi w UE.

Z poważaniem

Łukasz Horbacz
Prezes Zarządu